

Trygghetsplan for hjemmet ved seksuell atferd mellom søsken

Denne trygghetsplanen har som mål å være til hjelp for unge, familier og fagpersoner i tilfeller der det er bekymring knyttet til upassende, problematisk eller skadelig seksuell atferd mellom søsken. Den kan bidra til å identifisere tiltak for å øke tryggheten.

'Seksuell atferd mellom søsken' refererer til all seksuell atferd mellom søsken. Med 'søsken' menes her barn som har felles omsorgsgivere. Dette kan være biologiske søsken, ste- eller halv søsken, adoptiv- eller fostersøsken, samt barn som er plassert i samme familie. Upassende eller problematisk seksuell atferd mellom søsken defineres som "atferd mellom søsken som faller på utsiden av utviklingsmessige normer og som kan skade utviklingen til de involverte barna". Skadelig seksuell atferd mellom søsken refererer til "atferd som forårsaker seksuell, fysisk eller emosjonell skade, inkludert seksuelt overgrep som involverer vold" (Allardyce & Yates, 2021)¹.

Hvordan bruke denne planen

Denne planen kan hjelpe deg å håndtere bekymring og mulige risikofaktorer. Planen erstatter ikke en strukturert kartlegging av styrker og bekymringer i saken. Om du trenger støtte i saken din, kontakt lokalt eller regionalt konsultasjonsteam/fagmiljø, barnevernstjenesten eller lokalt barnehus.

Trygghetsplanen bør støtte barnet/ungdommens utvikling, fremme sunne relasjoner og støtte hele familien i å etablere trygghet. Den bør være forholdsmessig og ikke søke å straffe den unge.

Å identifisere og fremme styrker er like viktig som å identifisere bekymringsfaktorer. Å utnytte styrkene og fremme sunn utvikling hos den unge kan bidra til å redusere risikofylt atferd.

Denne trygghetsplanen bør utarbeides i et samarbeid mellom familien og fagpersonene som jobber med dem. Barn/unge og deres foreldre eller omsorgsgiver(e) bør aktivt involveres i arbeidet med planen, og det er hensiktsmessig at deres følelser og behov innlemmes i planen. For å sikre en felles forståelse, kan en familieversjon av trygghetsplanen lages, der en fremhever viktige punkter fra planen i et enklere format.

Merk at det med fordel kan utarbeides separate planer for hvert hjemmemiljø dersom barna/ungdommene bor mellom to husholdninger eller har flere omsorgsbaser. Disse planene bør lages i samarbeid mellom omsorgsgiverne, slik at de reflekterer hverandre og fremstår helhetlig og tydelig for barna/ungdommene.

Trygghetsplanen kommer fra Stopitnow/ The Lucy Faithful Foundation, og bygger på trygghetsplaner i Management, Assessment and Risk Reduction (MARR) praksismanual (Brady & McCarlie, 2014)². Planen er oversatt av Ressursenhet V27 ved BUP, Betanien sykehus (2024).

¹Allardyce, S. & Yates, P. (2021). Sibling sexual abuse: A knowledge and practice overview. Centre of Expertise on Child Sexual Abuse. Available online: <https://www.csacentre.org.uk/>

²Brady, A & McCarlie, C (2014). Management, Assessment and Risk Reduction (MARR) A practice manual for working with children and young people with harmful sexual behaviours and their systems.

Personinformasjon

Hvem er involvert i denne planen?

Skriv ned alle familiemedlemmer som vil være involvert, samt fagpersoner som skal støtte dem. Inkluder medlemmer fra utvidet familie dersom det er hensiktsmessig.

Bosituasjon

Skole/utdannings situasjon

Til stede på møtet

Hvem trenger å vite om denne planen?

Denne planen bør bare deles med relevante personer.

Dato for ferdigstilling

Dato for evaluering

Denne planen bør oppdateres jevnlig og dersom ny informasjon eller bekymring fremkommer.

Hva er vi bekymret for?

I denne delen skal dere identifisere atferden dere er bekymret for.

Hva slags seksuell atferd er vi bekymret for?

Beskriv atferden mest mulig spesifikt. Unngå generelle beskrivelser som "seksualisert/upassende atferd". Hvor fant atferden sted? Hvem var involvert? Hvor mange hendelser har det vært? Er politiet involvert? Ble det brukt makt/tvang/planlegging/hemmelighold?

Seksuell atferd mellom søsken

Annen bekymringsfull seksuell atferd

Er det noe annet vi er bekymret for?

Dette kan innebære annen bekymringsfull atferd, som mobbing, vold, normbrytende eller forstyrrende atferd. Det kan også inkludere et bredere omfang av bekymring som påvirker barn/ungdom og/eller familien.

Andre relevante faktorer

Familiebakgrunn, involvering av barnevernstjeneste, ytterligere behov eller hensyn

Hva er familiens syn på atferden?

Skissér de aktuelle familiemedlemmenes syn på atferden. Hva er de bekymret for? Hva tror de er nødvendig for å etablere trygghet?

Hva går bra?

I denne delen skal dere identifisere hvilke styrker familien har som kan hjelpe dem å håndtere bekymringene og se fremover, samt hvordan de kan utvikle disse styrkene videre.

Beskriv barnas/ungdommenes styrker

Skriv ned styrkene til hvert enkelt barn i familien: hva er de gode til? Hvilke evner og positive egenskaper har de? Hva liker de? Hvilke positive relasjoner har de? Kjenner de seg igjen i beskrivelsen av bekymringene?

Hva er familiens styrker?

Ta i betraktning hvordan familien støtter hverandre og samarbeider. Fremhev de positive relasjonene i familien og hvordan de har vist resiliens. Hvilke ferdigheter har de som familieenhet? Hvilke ferdigheter har hvert individ i familien? Se også på familiens utvidede støttenettverk.

Hvordan kan vi bygge videre på disse styrkene?

Er det mulig å videreutvikle styrkene dere har identifisert? Er det grupper eller aktiviteter som barna/ungdommene eller familien kan delta i? Trenger de støtte for å videreutvikle noen av ferdighetene sine? Hvilken støtte kan medlemmer av nettverket deres bidra med for å sikre at planen lykkes?

Trygghet i hjemmet

I denne delen skal dere identifisere hvilke tiltak som trengs for å sikre tryggheten i hjemmet.

Hvem bor i hjemmet?

Inkluder navn, alder og relasjoner til barnet/ungdommen.

Hvordan ser hjemmet ut?

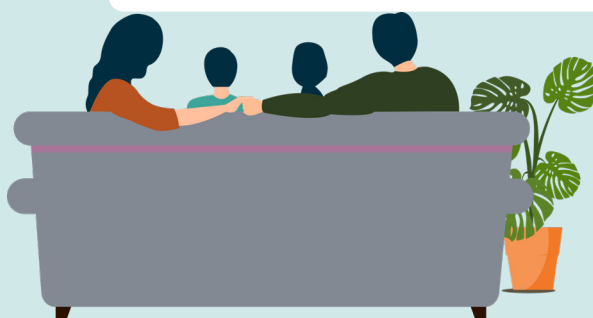
Beskriv hjemmemiljøet. Inkluder hvor familiemedlemmene sover, tilkomsten til soverommene, private områder (inkludert badetrom), og eventuelle rom som fremstår bortgjemt eller vanskelige å få tilgang til.

Er det noen som er jevnlig på besøk i hjemmet?

Besøker andre barn/ungdommer hjemmet?

Har noen andre ansvar for barna/ungdommene?

Tilbringer de tid i andre hjem? Hvis ja, vurder om dere skal formulere trygghetsplaner for andre miljøer i tillegg til denne.

Trygghetstiltak

Vurder hvert enkelt område og hvilke trygghetstiltak som skal iverksettes. Noen refleksjonsspørsmål er inkludert for å sette i gang tankene rundt området, disse er ikke ment som uttømmende lister. Innta en proaktiv og positiv tilnærming til vurderingen av hvilke tiltak som må iverksettes. Husk at planen er for hele familien.

1. Fysisk hjemmemiljø

Refleksjonsspørsmål: er det fysiske hjemmemiljøet sikkerhetsmessig egnet? Hvis ikke, hvilke endringer bør gjøres? Har hvert familiemedlem et privat område? Er det lås på baderomsdøren? Bruker familiemedlemmene badet én av gangen eller deler de? Hvordan er soveordningene? Hvor leker barna? Hvordan er rammene når venner kommer på besøk?

2. Tilsyn og rutiner

Refleksjonsspørsmål: Hvilken grad av tilsyn trengs for barna/ungdommene og hvem har ansvar for dette? Er det noen spesielle tider på døgnet eller steder i huset tilsynet bør økes? Hvordan er de nåværende rutinene i hjemmet? Ta i betraktning når hvert familiemedlem står opp om morgenen og legger seg om kvelden; er det tider der barna er uten tilsyn?

3. Regler og grenser

Refleksjonsspørsmål: Hvilke regler gjelder i huset? Inkluder regler som finnes for både alenetid, tid med jevnaldrende eller søsken i private rom. Er det satt regler rundt fysisk berøring mellom familiemedlemmer? Driver barna med fysisk eller vilter lek? Er det regler knyttet til hvordan familiemedlemmer snakker til hverandre? Har hjemmet regler for bekledding og nakenhet? Hva med når det er gjester på besøk?

4. Digital tilgang

Refleksjonsspørsmål: Gi en uttømmende liste av digitale enheter som barna har tilgang til. Hvilke sider og apper bruker de? Er det foreldrekontroll på enhetene deres? Bør nettilgangen deres monitoreres? Er det noen regler knyttet til barnas bruk av nettet (varighet, akseptable nettsider osv.)? Har barnet vært inne på upassende materiale på nett?

5. Seksuell trygghet

Refleksjonsspørsmål: Hvor lærer barna om sex og seksuell trygghet? Hvordan snakkes det om sex og seksuell atferd i familien? Har barna aldersadekvat forståelse av trygg / utrygg atferd og berøring? Har barna opplevd noen seksuelle grenseoverskridelser? Har barna vært vitne til noen form for seksuell atferd eller blitt eksponert for seksuelt materiale for voksne? I så tilfelle, hvilke steg må tas for å forebygge at dette skjer igjen?

6. Relasjoner mellom barna/ungdommene

Refleksjonsspørsmål: Hvordan er kvaliteten på relasjonene mellom barna? Er det vansker med sjalusi/sinne/uenighet/overseksualisering? Hvilken støtte kan de ha behov for?

7. Emosjonell støtte og kommunikasjon

Refleksjonsspørsmål: Hvem gir barna emosjonell støtte? Kan de uttrykke seg selv og sette ord på hvordan de føler seg? Har de behov for støtte for å mestre dette? Hvem kan barna gå til om de er bekymret for noe?

Trygghet utenfor hjemmet

Hvor kommer barnet i kontakt med andre barn/ungdommer ellers? Hvilke trygghets tiltak må eventuelt settes inn her?

Tenk på tilfeller der barnet har kontakt med andre utenfor hjemmet, for eksempel når de går til skolen, på familieutflykter eller aktiviteter. Vurder hvilke avtaler som må lages for kontakt mellom familiemedlemmer eller jevnaldrende, og om det bør lages trygghetsplaner for andre miljøer som barnet befinner seg i (f.eks. skole, nabolag)

Andre støttetiltak

Henvisninger videre for ekstra støtte/tiltak

Hvilke støttetjenester finnes det rundt familien? Er det behov for henvisning til eksterne/spesialiserte tjenester? Hvem kan henvise dit og når?

Måloppnåelse

Hvordan vet vi at denne trygghetsplanen fungerer?

Hvordan vet dere at risikoen er redusert? Hvordan vil dere feire at dere har lykket?

Hvordan vet vi om trygghetsplanen ikke fungerer?

Ta i betraktning hvilke risikofaktorer eller atferd dere muligens vil se dersom planen ikke fungerer. Hvordan ville varselsignalene sett ut?

Hvordan vil vi respondere?

Om dere er bekymret for noe, hvordan vil bekymringer formidles? Hvordan vil støttenettverket respondere?

Evaluering

Når skal denne planen evalueres?

Identifiser tid, dato, sted og deltakere for evaluering. Det anbefales at trygghetsplaner evalueres regelmessig, særlig ved endringer i barnet/ungsommens liv og før viktige avgjørelser tas.

Trygghetsplan for hjemmet ved seksuell atferd mellom søsken: evalueringsskjema

Dato for opprinnelig plan

Dato for evaluering

Versjon nr.

Personer involvert i evalueringen

Hvilke tiltak ble iverksatt for å sikre tryggheten?

Fysisk miljø

Hvor nyttig har dette vært? Har tiltakene bidratt til å redusere bekymringer/fremme styrker?

Må noen tiltak endres?

Tilsyn og rutiner

Hvor nyttig har dette vært? Har tiltakene bidratt til å redusere bekymringer/fremme styrker?

Må noen tiltak endres?

Regler og grenser

Hvor nyttig har dette vært? Har tiltakene bidratt til å redusere bekymringer/fremme styrker?

Må noen tiltak endres?

Digital tilgang

Hvor nyttig har dette vært? Har tiltakene bidratt til å redusere bekymringer/fremme styrker?

Må noen tiltak endres?

Seksuell trygghet

Hvor nyttig har dette vært? Har tiltakene bidratt til å redusere bekymringer/fremme styrker?

Må noen tiltak endres?

Relasjoner mellom barna

Hvor nyttig har dette vært? Har tiltakene bidratt til å redusere bekymringer/fremme styrker?

Må noen tiltak endres?

Emosjonell støtte og kommunikasjon

Hvor nyttig har dette vært? Har tiltakene bidratt til å redusere bekymringer/fremme styrker?

Må noen tiltak endres?

Hva har gått bra?

Er det noen nye bekymringer?

Dato, tid og sted for neste evaluering

